

Pracownia Serologiczna Badań Konsultacyjnych

Standardowa Procedura Operacyjna nr **195.108** | Wersja nr 1 | Strona 1/6

Tytuł: Wymagania ogólne dotyczące przysyłania próbek na badania do Pracowni Serologicznej Badań Konsultacyjnych z podmiotów zewnętrznych

Opracował: Kierownik Pracowni Serologicznej Badań Konsultacyjnych	Data opracowania 02.02.2022	Pieczętka i podpis KIEROWNIK Pracowni Serologicznej Badań Konsultacyjnych mgr KATARZYNA KOMINEK DIAGNOSTA LABORATORYJNY specjalista laboratoryjnej transfuzjologii medycznej
Sprawdził: Kierownik Działu Laboratoryjnego i Immunologii Transfuzjologicznej	Data sprawdzenia 16.02.2022	Pieczętka i podpis KIEROWNIK Działu Laboratoryjnego i Immunologii Transfuzjologicznej RCKiK w Gdańsku mgr Elżbieta Cwikowska-Choma specjalista laboratoryjnej transfuzjologii medycznej
Zatwierdził: Dyrektor RCKiK	Data zatwierdzenia 17.02.2022	Pieczętka i podpis KIEROWNIK Działu Laboratoryjnego i Immunologii Transfuzjologicznej RCKiK w Gdańsku lek. Anna Jężyńska-Curyłło Specjalista transfuzjologii klinicznej
Obowiązuje od dnia:	01.03.2022	
Dotyczy:	Podmioty lecznicze /Laboratoria, Pracownie Serologii Transfuzjologicznej (PST), Szpitale, Przychodnie; Pracownia Serologiczna Badań Konsultacyjnych	
Zweryfikowano:		
Data	Pieczętka i podpis	
Wycofano dnia:		

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Gdańsku		
SOP nr 195.108	Wersja nr 1	Strona 2 / 6

I. PRZEDMIOT I CEL PROCEDURY

Ujednolicenie sposobu pobierania, przysyłania i przyjmowania próbek krwi wymagających opracowania w Pracowni Serologicznej Badań Konsultacyjnych (PSBK) Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa (RCKiK) w Gdańsku z zakresu immunologii transfuzjologicznej przysyłanych z podmiotów zewnętrznych.

II. ZAKRES STOSOWANIA:

1. Podmioty lecznicze /Laboratoria, Pracownie Serologii Transfuzjologicznej (PST), Szpitale, Przychodnie/ zlecające badania z zakresu immunologii transfuzjologicznej do PSBK zgodnie z umowami podpisanymi z RCKiK.
2. Pracownia Serologiczna Badań Konsultacyjnych (PSBK) RCKiK w Gdańsku.

III. POTRZEBNE MATERIAŁY, SPRZĘT I URZĄDZENIA:

1. Sprzęt i materiały:

- próbki z antykoagulantem EDTA,
- próbki suche lub z aktywatorem wykrzepiania,
- zestaw do pobierania próbek krwi.

2. Formularze zleceń – (zgodnie z SOP 195.101):

- Zlecenie na badanie grupy krwi,
- Zlecenie na wykonanie próby zgodności,
- Zlecenie na konsultacyjne badanie immunohematologiczne,
- Zlecenie na konsultacyjne badanie immunohematologiczne w IHiT w Warszawie,
- Deklaracja świadomej zgody na wykonanie molekularnych badań genetycznych i cytogenetycznych (formularz IHiT w Warszawie).

IV. SPOSÓB POSTĘPOWANIA:

1. ZASADY OGÓLNE:

- 1.1 Badania z zakresu immunologii transfuzjologicznej wykonywane są na podstawie zlecenia na badanie, z próbki krwi pacjenta specjalnie w tym celu pobranej.
- 1.2 Do każdej próbki przekazywanej na badania do PSBK należy dołączyć odpowiedni formularz zlecenia na badanie.
- 1.3 Dane pacjenta umieszczone na etykiecie próbki muszą być zgodne z danymi na zleceniu. Jeśli nie są zgodne należy postępowanie zgodne z pkt. 11 niniejszej procedury.
- 1.4 Przed wysłaniem badania należy **telefonicznie zawiadomić pracownika PSBK**
TELEFON: **58 345 34 89**, 58 520 40 20 wew.49.

Umożliwi to:

- sprawdzenie czy pacjent figuruje w kartotece pacjentów badanych w RCKiK,
- ewentualną modyfikację ilości materiału do wykonania badania (np. dodatkowe próbki w przypadku pacjenta ze stwierdzonymi autooprzeciwciałami, reakcjami nieswoistymi), co może znacząco wpłynąć na czas wykonania badania,
- optymalne zorganizowanie pracy w PSBK z uwzględnieniem przysyłanych badań, szczególnie tych do wykonania w trybie pilnym.

2. ZLECENIA NA BADANIE:

- 2.1 **Zlecenie wypełnić kompletnie** z uwzględnieniem wszystkich wymaganych w formularzu informacji na podstawie danych z aktualnej i dostępnej archiwalnej dokumentacji oraz wywiadu pacjenta.
  - Określić tryb wykonania badania.
  - W przypadku planowanego zabiegu należy wpisać datę zabiegu. **Jeśli zabieg jest w tym samym lub następnym dniu, określić planowaną godzinę zabiegu.**

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Gdańsku		
SOP nr 195.108	Wersja nr 1	Strona 3 / 6

- Jeśli wymagany jest dobór krwi do transfuzji, **dołączyć zlecenie na wykonanie próby zgodności** (lub adnotacja na zleceniu na badanie konsultacyjne) i **zamówienie na KKCz**.
- 2.2 Do każdego zlecenia na badanie konsultacyjne, które jest kontynuacją badania wykonywanego w PST z podmiotów zewnętrznych, należy **dołączyć wydruk z analizatora z obrazem otrzymanych reakcji**- (dotyczy badań wykonanych na analizatorze).
- 2.3 Do zlecenia na wykonanie próby zgodności należy dołączyć odpis wyniku grupy krwi pacjenta lub kopię tego wyniku potwierdzoną za zgodność z oryginałem.
Nie obowiązuje jeśli pacjent ma wynik badania grupy krwi z RCKiK w Gdańsku.
- 2.4 Na formularzu zlecenia jednoznacznie określić dane zleceniodawcy („płatnika”) - **pieczętka podmiotu** na który zostanie wystawiona faktura (wyłącznie podmioty mające podpisaną umowę z RCKiK na wykonywanie badań).
- 2.5 W razie konieczności kontynuowania badania w IHiT w Warszawie należy dodatkowo przysłać wypełniony i podpisany przez pacjenta i lekarza kierującego formularz IHiT „Deklaracja świadomej zgody na wykonanie molekularnych badań genetycznych i cytogenetycznych”.
- 2.6 Badania, za które pacjent płaci indywidualnie, mogą być przekazywane za pośrednictwem PST wyłącznie po telefonicznym ustaleniu z pracownikiem PSBK.
Odbiór wyniku możliwy jest wyłącznie bezpośrednio w RCKiK.

3. RODZAJ I ILOŚĆ MATERIAŁU DO BADAŃ Z ZAKRESU IMMUNOLOGII TRANSFUZJOLOGICZNEJ WYMAGANE przez PSBK.

- 3.1 Pobrać próbki krwi żyłnej o objętości:
  - 7-10 ml do próbki suchej lub ze środkiem wykrzepiającym,
  - 7-10 ml do próbki z antykoagulantem (EDTA) – (2 x 4ml).
- 3.2 Od noworodków, niemowląt pobrać próbkę 2-5 ml krwi żyłnej do suchej próbki lub z antykoagulantem (EDTA).
- 3.3 W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się pobranie krwi tętnicznej lub pępowinowej.
- 3.4 **Nie należy pobierać próbek krwi do próbek z żelem separującym.**

4. SZCZEGÓLNE ZALECENIA DOTYCZĄCE POBRANEGO MATERIAŁU W ZALEŻNOŚCI OD ZLECONEGO BADANIA:

- 4.1 Badania grupy krwi w celu wydania potwierdzonego wyniku grupy krwi/ do celów trwałej ewidencji (karta identyfikacyjna grupy krwi, wpis do książeczki wojskowej)- wymagające dwóch oznaczeń grupy krwi w układzie ABO RhD:
  - należy dostarczyć próbki z „dwóch niezależnych pobrań” (w różnym czasie),
  - „z drugiego pobrania” dopuszcza się pobranie jednej próbki krwi do próbki ze środkiem wykrzepiającym lub na antykoagulant.
- 4.2 **Badania po reakcji poprzetoczeniowej:**
  - należy przysłać próbki krwi biorcy i dawcy/ów z których wykonano próbę zgodności (próbki archiwalne),
  - dodatkowo materiał pobrany od pacjenta po przetoczeniu składnika (zgodnie z pkt.3).
- 4.3 W razie konieczności kontynuowania **badania w IHiT** w Warszawie, należy dostarczyć próbki w ilości zgodnej z indywidualnymi ustaleniami z PSBK.
- 4.4 **W sytuacji kiedy ilość pobranego materiału jest niewystarczająca do wykonania pełnego badania, po telefonicznym zgłoszeniu z PSBK, należy jak najszybciej dostarczyć dodatkowe próbki w ilości zgodnej z zaleceniem.**

5. ZASADY POBIERANIA MATERIAŁU NA BADANIA KONSULTACYJNE Z ZAKRESU IMMUNOLOGII TRANSFUZJOLOGICZNEJ:

- 5.1 **Przed pobraniem próbki krwi należy dokonać jednoznacznej identyfikacji i weryfikacji tożsamości osoby, od której jest pobierana próbka.**
- 5.2 Do pobierania krwi żyłnej stosować zamknięte systemy jednorazowe, pozwalające na pobieranie krwi w objętości wynikającej z zakresu zleconych badań.
- 5.3 Stosować próbki jednorazowego użytku, zaopatrzone w trwałą etykietę.

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Gdańsku		
SOP nr 195.108	Wersja nr 1	Strona 4 / 6

- 5.4 Materiał pobierany do badań należy traktować jako potencjalnie zakaźny.
- 5.5 Sposób pobierania materiału do badań nie może zmieniać jego właściwości.
- 5.6 Nie pobierać próbek krwi z miejsca wkłucia, do którego podawane są płyny infuzyjne, leki, składniki krwi.
- 5.7 Nie przysyłać próbek krwi, z których były wykonywane już jakiegokolwiek inne oznaczenia (z wyjątkiem próbek na badania po reakcji poprzetoczeniowej- pkt.4.2).

6. OPIS PRÓBEK KRWI:

- 6.1 Opis próbek należy wykonać w obecności pacjenta, na podstawie danych uzyskanych od pacjenta, a jeżeli jest to niemożliwe- danych uzyskanych na podstawie stosowanego w podmiocie leczniczym znaku identyfikacyjnego. Na etykiecie znajdującej się na próbce wpisać w sposób czytelny:
  - nazwisko i imię pacjenta (drukowanymi literami),
  - nr PESEL a w przypadku jego braku datę urodzenia pacjenta,
  - datę i godzinę pobrania próbki.
- 6.2 W przypadku braku możliwości uzyskania danych pacjenta, na etykiecie próbki należy wpisać:
  - symbol NN,
  - płeć,
  - numer księgi głównej lub niepowtarzalny numer identyfikacyjny pacjenta.
- 6.3 W przypadku stosowania systemów teleinformatycznych dopuszcza się stosowanie opisu próbki w formie drukowanej etykiety z danymi pacjenta.
- 6.4 Osoba pobierająca sprawdza zgodność danych pacjenta na etykiecie próbki z krwią i na zleceniach. Potwierdza to czytelnym podpisem na formularzu zlecenia, oraz wpisuje datę i godzinę pobrania.

7. PRZECHOWYWANIE PRÓBEK KRWI

Pobraną próbkę krwi należy przechowywać w temp. 2-8 °C.

8. TRANSPORT MATERIAŁU DO BADAŃ SEROLOGICZNYCH

- 8.1 Pracownik Pracowni Immunologii Transfuzjologicznej pośredniczącej w przesyłaniu próbek do PSBK z oddziałów szpitalnych/ od kontrahentów, powinien sprawdzić:
  - pobrane próbki krwi- czy spełniają wymagania (pkt.3, 4, 5, 6);
  - zlecenie- czy jest wypełnione poprawnie (pkt.2);
  - zweryfikować zgodność danych pacjenta z opisu próbki i na zleceniu.
- 8.2 Transport organizuje placówka przekazująca materiał do badań, zgodnie z obowiązującymi procedurami w danym miejscu, uwzględniając zachowanie odpowiedniej temperatury transportu.
  - próbki pobrane i dostarczane do badań w tym samym dniu; temperatura transportu 2 - 25°C,
  - próbki pobrane w dniu poprzedzającym transport, przechowywane w temp. 2 - 8°C; temperatura transportu 2 - 10°C.
- 8.3 Należy zabezpieczyć materiał przed uszkodzeniem w sposób zapewniający bezpieczeństwo osobie transportującej i przyjmującej próbki.
- 8.4 Próbki należy dostarczyć do RCKiK przez osoby do tego upoważnione, w zamkniętym opakowaniu transportowym (zbiorczym) zawierającym informacje:
  - „materiał zakaźny”,
  - nazwa jednostki przysyłającej materiał,
  - liczba pacjentów,
  - gdy konieczne jest opracowanie próbek w danym dniu należy umieścić napis PILNE.

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Gdańsku		
SOP nr 195.108	Wersja nr 1	Strona 5 / 6

9. PRZEKAZANIE MATERIAŁU DO BADAŃ:

Należy przekazać próbki bezpośrednio do PSBK. Wejście jak do Ekspedycji (poziom 1 w nowym budynku RCKiK)

- **zadzwoić dzwonkiem opisanym „PSBK”** znajdującym się przy drzwiach, po prawej stronie „lady” Ekspedycji (miejsce wydawania składników krwi do podmiotów leczniczych),
- próbki wraz ze zleceniem umieścić w koszyku opisanym „PRÓBKI DO PRACOWNI KONSULTACYJNEJ” – lada w Ekspedycji (po prawej stronie),
- poczekać na odbiór próbek przez pracownika PSBK.

10. CZAS WYKONANIA BADANIA.

- 10.1** Próbki przeznaczone do badania w trybie zwykłym lub nie posiadające adnotacji o trybie wykonania będą opracowywane w ciągu 3-5dni (w kolejności dostarczenia do PSBK).
- 10.2** Badania „PILNE” wykonywane są w pierwszej kolejności, w możliwie najkrótszym czasie.
- 10.3** W sytuacjach ratowania życia należy niezwłocznie, telefonicznie powiadomić Pracownię Serologiczną Badań Konsultacyjnych (PSBK), nr telefonu 58 345 34 89, 585204020 wew.49.
W takim przypadku badanie będzie wykonane niezwłocznie po przyjęciu do PSBK.

11. POSTĘPOWANIE Z MATERIAŁEM NIE SPEŁNIAJĄCYM WYMAGAŃ

- 11.1** W przypadku stwierdzenia niezgodności otrzymanego materiału do badań z wymaganiami dotyczącymi pobierania, opisu próbek i transportu, błędów w zleceniach na badania, pracownik PSBK odmawia wykonania badania.
- Zawiadamia o tym fakcie zleceniodawcę - PST wykonującą badania dla danego zleceniodawcy.
  - Powód odmowy wykonania badania wraz z danymi osoby o tym fakcie zawiadomionej z danej jednostki zlecającej, odnotowuje w dokumentacji zgodnie z SOP 195.101.

V. ZAŁĄCZNIKI:

Brak

VI. DOKUMENTY ZWIĄZANE

- SOP 195.101. Wymagania Ogólne dotyczące przysyłania i przyjmowania próbek na badania konsultacyjne.
- Deklaracja świadomej zgody na wykonanie molekularnych badań genetycznych i cytogenetycznych (formularz IHiT w Warszawie).

